פרסום מיוחד

המערכה בתימן: מוח׳א כמקרה בוחן להתבססות החות׳ית ולמגבלות הכוח הסעודי

דני סיטרינוביץ' ושמואל נחום[1] - פרסום משותף למכון למחקרי ביטחון לאומי ול- ImageSat International (ISI)

19 בנובמבר, 2026

בספטמבר 2026 השתלטו החות'ים על העיר מוח'א שבחוף המערבי של תימן, כ-80 ק"מ מצפון למצר באב אל־מנדב, ומתקפת הנגד של הכוחות הנתמכים בידי ערב הסעודית לא הצליחה להשיב שליטה יציבה בעיר. ניתוח תצלומי לוויין מאוגוסט ומאוקטובר 2026 מצביע על עבודות ביצור נרחבות, הכוללות חפירת תעלות, הקמת סוללות עפר ומחסומים, ובמיוחד מערך הגנה כפול מדרום לעיר, העשוי להעיד על היערכות למתקפת נגד. במקביל ניכרים התרוקנות המחנות ששימשו את כוחות הממשלה, השבתת שדה התעופה בעקבות תקיפות סעודיות וירידה בפעילות האזרחית. ממצאים אלה מחזקים את ההערכה כי החות'ים נערכים לבסס אחיזה ממושכת במוח'א, שמיקומה מעניק לה חשיבות אסטרטגית בקרבת מצר באב אל־מנדב, אף שאין בהם כדי להוכיח שליטה מלאה במרחב הסובב. ההתפתחויות בעיר ממחישות את מגבלות הכוח הסעודי: גם עליונות אווירית והישגים טקטיים אינם מבטיחים שליטה מתמשכת בשטח, וככל שהחות'ים מבצרים את אחיזתם, כך גוברים הקושי והמחיר הכרוכים בניסיון לעקור אותם ממנו.

תמונת מצב: תימן ומוח׳א

בספטמבר 2026 רשמו החות׳ים הישגים משמעותיים לאורך החוף המערבי של תימן, ובראשם ההשתלטות על העיר מוח'א. בתחילת אוקטובר פתחו הכוחות המזוהים עם ממשלת תימן, בגיבוי סעודי, במתקפת נגד בניסיון להשיב לידיהם את השטחים שאבדו, אך לא הצליחו לבסס שליטה יציבה. במקביל, דווח על המשך הלחץ החות׳י באזור תעז ועל צירי התנועה המובילים לעדן. הקשיים של הכוחות הנתמכים בידי ערב הסעודית אינם נובעים רק מהיכולות הצבאיות של החות׳ים, אלא גם מהפיצול העמוק במחנה המתנגד להם, המקשה על תיאום המהלכים הצבאיים ובעיקר על היכולת להחזיק בשטחים לאורך זמן. תמונת המצב במוח׳א מעוררת ספק באשר להישגי מתקפת הנגד.

השוואת תצלומי לוויין מ-19 באוגוסט ומ-28 באוקטובר מצביעה על עבודות ביצור נרחבות סביב העיר, הכוללות חפירת תעלות, הקמת סוללות עפר, חיזוק מערך ההגנה מדרום והצבת מחסומים בצירי הגישה המרכזיים. במקביל, המחנות ששימשו בעבר את כוחות הממשלה נראים ריקים ברובם. ממצאים אלה מחזקים את ההערכה כי החות׳ים פועלים לבסס את אחיזתם בעיר ונערכים לאפשרות של מתקפת נגד נוספת. עם זאת, התצלומים אינם מאפשרים לקבוע בוודאות את היקף השליטה החות׳ית במרחב שמחוץ לעיר או את המצב לאחר 28 באוקטובר. לפיכך, יש להבחין בין ההתבססות ההגנתית הנראית בתצלומים לבין הערכה בדבר שליטה חות׳ית מלאה ורציפה באזור כולו.

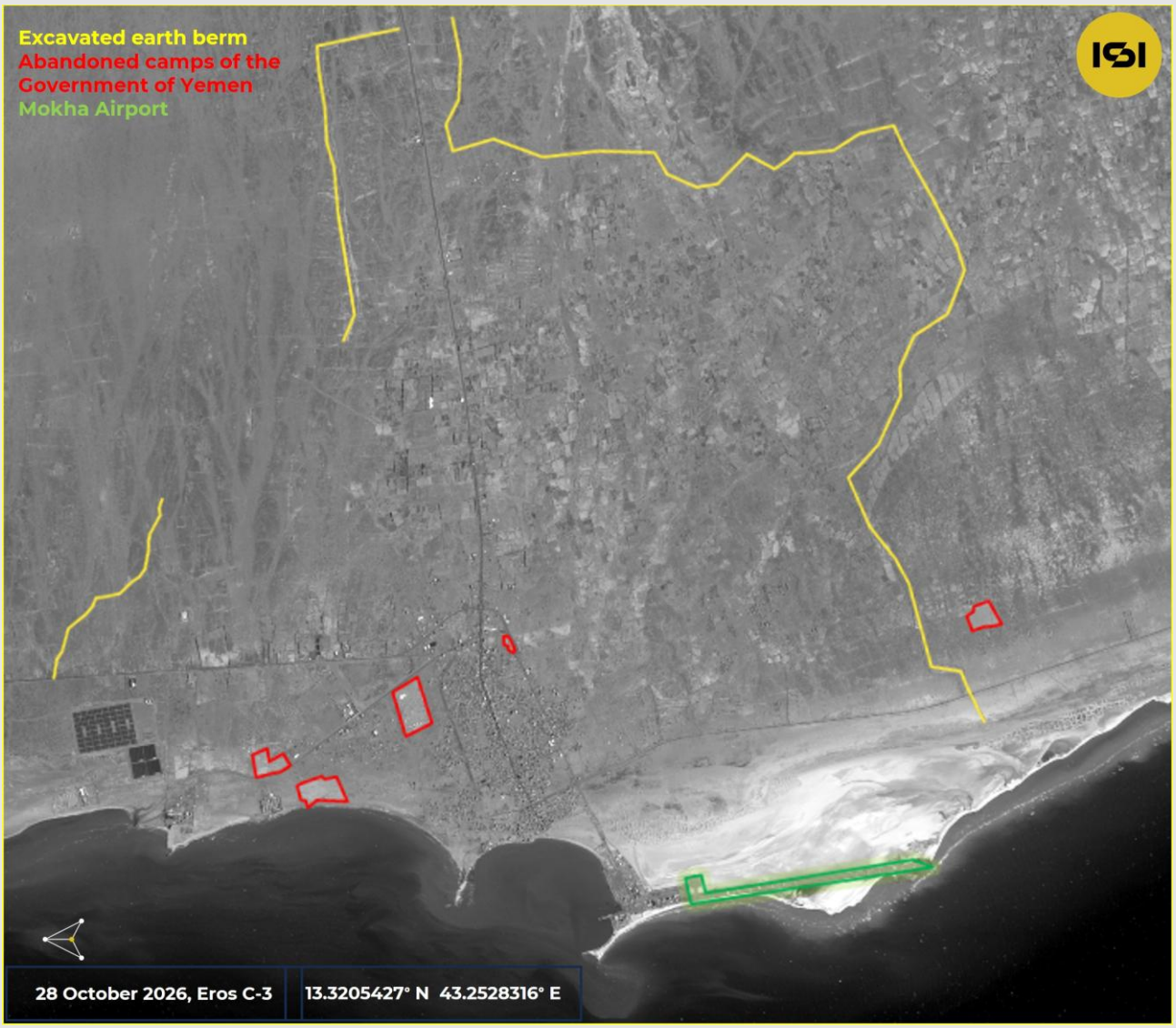
---

[1] שמואל נחום הוא חוקר גיאו-מרחבי בכיר ב- ImageSat International (ISI)

ממצאים חזותיים: מוח׳א לאחר השתלטות החות׳ים

מוח'א שוכנת לחוף הים האדום, כ-80 ק"מ מצפון למצר באב אל־מנדב, ומיקומה מקנה לה חשיבות אסטרטגית החורגת מגודלה. העיר נמצאת על ציר החוף המערבי של תימן, בקרבת אחד מנתיבי השיט החשובים בעולם. השליטה בה מאפשרת לבסס אחיזה בחוף המערבי ולהשפיע על דרכי הגישה למצר. במהלך ספטמבר 2026 השתלטו החות׳ים על העיר, לאחר נסיגת הכוחות המזוהים עם ממשלת תימן המוכרת בינלאומית. במהלך אוקטובר התפרסמו דיווחים סותרים על זהות הכוחות השולטים בעיר, אולם תצלום הלוויין מ-28 באוקטובר מצביע על פעילות ביצור נרחבת, המתיישבת עם התבססות חות׳ית ועם היערכות להחזקת העיר מול אפשרות של מתקפת נגד.

השוואת התצלום מ-28 באוקטובר לתצלום מ-19 באוגוסט מלמדת על שינוי ניכר במערך ההגנה סביב מוח׳א בתוך כחודשיים. בחלקים נרחבים מהיקף העיר ניתן לזהות עבודות עפר, ובהן חפירת תעלות והקמת סוללות עפר. במועד הצילום המאוחר העבודות עדיין נמשכו, ומערך הביצורים טרם הושלם לכל אורכו. בולט במיוחד החלק הדרומי של העיר, שבו נראית חפירה כפולה, לעומת תעלה בודדת במרבית הגזרות האחרות. ייתכן שהדבר מעיד על הערכת החות׳ים כי הגזרה הדרומית חשופה יותר למתקפה קרקעית, בין היתר בשל האפשרות שכוחות הממשלה ינסו להתקדם לעבר העיר מכיוון זה (תמונה 1).

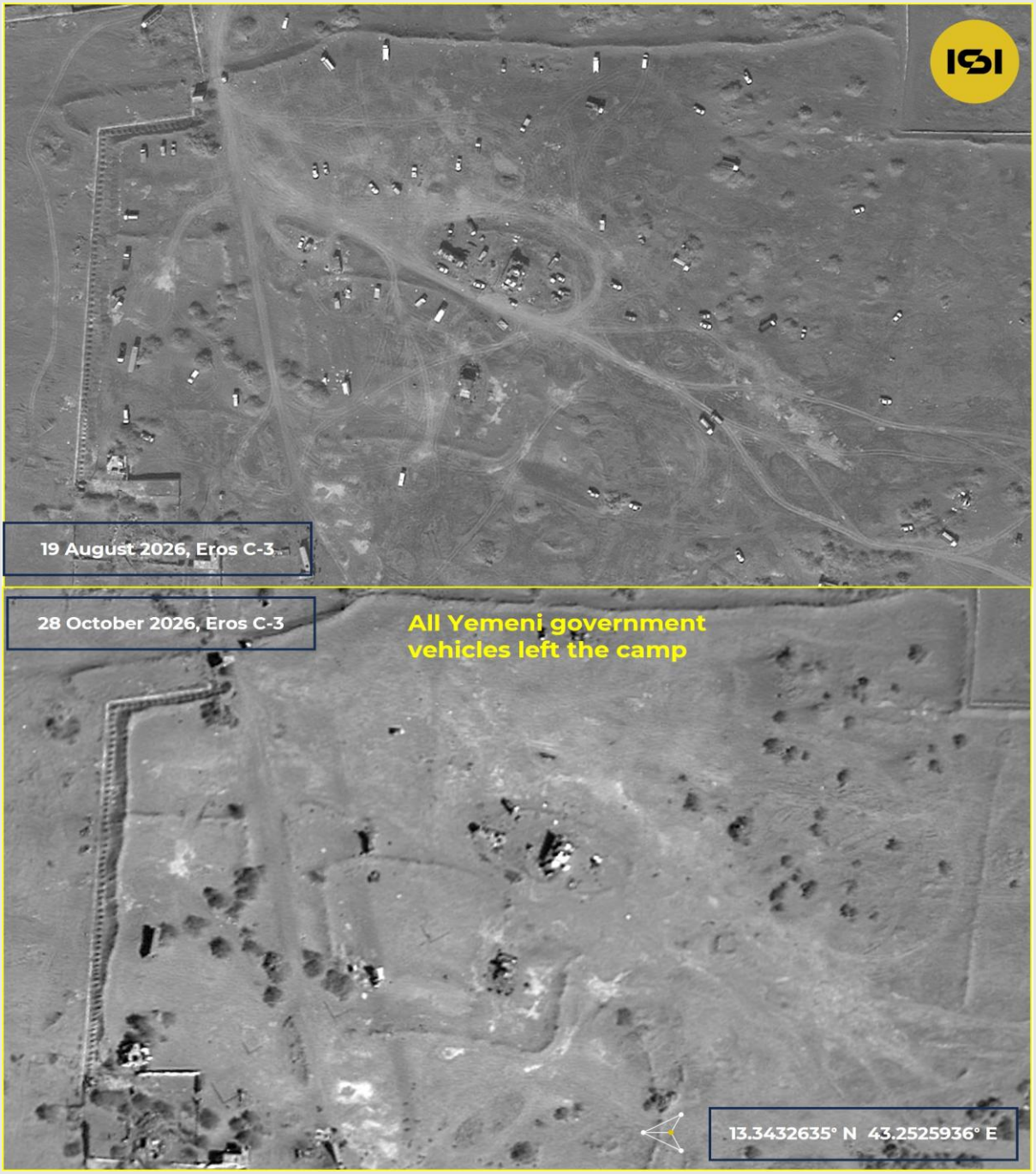
תמונה 1 – מפת השליטה החות׳ית בעיר מוח׳א

לצד עבודות הביצור ניתן לזהות מחסומים ונקודות בידוק בכל צירי הכניסה המרכזיים למוח׳א – מצפון, ממזרח ומדרום. השילוב בין התעלות, סוללות העפר והמחסומים מעיד על מאמץ לבסס שליטה בעיר ולא רק להחזיק בה מבחינה צבאית. המחסומים מאפשרים לפקח על התנועה הנכנסת והיוצאת, לצמצם את נתיבי הגישה ולהקשות על חדירה מהירה של כוחות

עוינים. נראה כי החות׳ים מבקשים לייצב את אחיזתם בעיר באמצעות מערך הגנה היקפי ושליטה בצירי התנועה, גם ללא פריסה גלויה של כוחות ממוכנים גדולים.

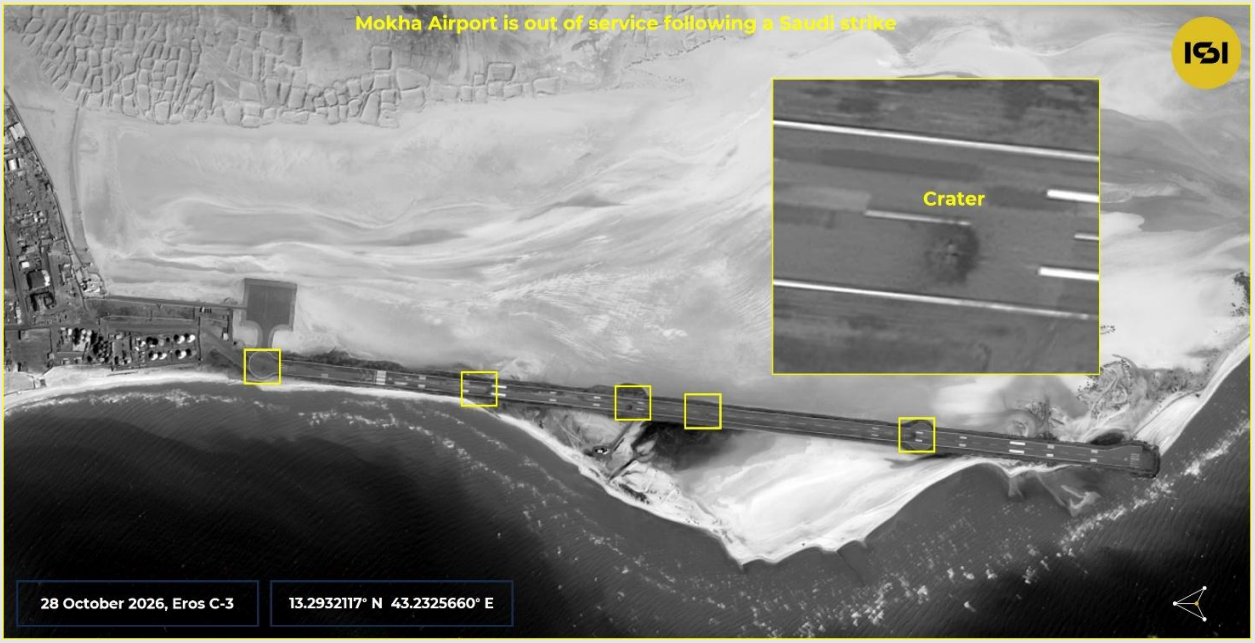
חשוב לציין כי עבודות הביצור נמשכו גם בסוף אוקטובר, במקביל לניסיונות של הכוחות המזוהים עם ממשלת תימן להשיב לידיהם את העיר. עובדה זו מחזקת את ההערכה כי אין מדובר רק בהתארגנות לאחר ההשתלטות על מוח׳א, אלא גם בהיערכות לאפשרות של מתקפת נגד. הדגש על חסימת צירי הגישה ועל חיזוק המעטפת ההגנתית עשוי להעיד על כך שהחות׳ים נערכים להחזיק בעיר גם במקרה של חידוש הלחימה בסביבתה.

ממצא נוסף עולה מבחינת המחנות ששימשו את כוחות ממשלת תימן לפני ההשתלטות החות׳ית. בהשוואה לתצלומי אוגוסט, המחנות נראים בסוף אוקטובר ריקים ברובם מכלי רכב ומאמצעי לחימה, והנוכחות הצבאית שנראתה בהם בעבר כמעט נעלמה (תמונה 2). הממצא מתיישב עם האפשרות שהכוחות פינו את המחנות ואת מרבית הציוד לפני ההשתלטות על העיר או במהלכה, אם כי לא ניתן לקבוע מהתצלומים בלבד אם מדובר בנסיגה מסודרת או בפינוי חפוז.

תמונה 2 – נסיגת כוחות ממשלת תימן

במקביל, גם לאחר ההשתלטות החות׳ית לא זוהו במחנות ריכוזים משמעותיים של כלי רכב צבאיים חדשים. ממצא זה עשוי להעיד כי החות׳ים אינם נשענים על נוכחות גלויה של כוח ממוכן גדול בתוך העיר, אלא בעיקר על כוחות קרקעיים, מחסומים, שליטה בצמתים ובכניסות וכן על מערך הביצורים שהוקם סביב מוח'א. עם זאת, היעדרם של כלי רכב בתצלומים אינו שולל נוכחות של כוחות ואמצעים שאינם גלויים בצילום.

תמונה 3 – השבתת שדה התעופה במוח׳א בעקבות תקיפה אווירית

ממצאי תצלומי הלוויין מצביעים גם על פגיעה משמעותית בשדה התעופה של מוח׳א. במסלול ההמראה והנחיתה ניתן לזהות נזק המתיישב עם פגיעה מהאוויר, ונראה כי השדה אינו כשיר לפעילות תעופתית סדירה. על רקע התקיפות האוויריות שביצעה ערב הסעודית נגד יעדים חות׳יים בחוף המערבי, דווח ב-12 בספטמבר 2026 על שתי תקיפות סעודיות בשדה התעופה. בתצלום מ-28 באוקטובר עדיין ניכרת הפגיעה במסלול, ולא ניתן לזהות סימנים להשבתו לפעילות סדירה (תמונה 3).

לפגיעה בשדה התעופה יש משמעות מבצעית עבור הכוחות השולטים במוח׳א. כל עוד המסלול מושבת, האפשרות להעביר כוחות, ציוד ואספקה בדרך האוויר מוגבלת, והתלות בצירי היבשה ובמתקני החוף גדלה. מצב זה עשוי להקשות על תגבור הכוחות בעיר ועל היכולת לקיים בה פעילות צבאית ממושכת, במיוחד במקרה של חידוש הלחימה בסביבתה.

לצד השינויים הצבאיים, תצלומי הלוויין מצביעים גם על ירידה בפעילות האזרחית בעיר בהשוואה לאוגוסט. בתצלום מסוף אוקטובר נראים פחות כלי רכב ברחובות ובמוקדי הפעילות, ממצא שעשוי להעיד על צמצום הפעילות הכלכלית ועל עזיבה של חלק מהתושבים לקראת ההשתלטות החות'ית או בעקבותיה. עם זאת, לא ניתן להסיק מהתצלומים בלבד כמה תושבים נותרו בעיר או מה היקף העזיבה. השינוי הנראה לעין מעיד בעיקר על פגיעה בשגרת החיים במוח׳א, במקביל לשינויים הצבאיים שהתרחשו בה בתוך פרק זמן קצר.

הערכה ומשמעויות

מכלול הממצאים מלמד כי החות׳ים אינם מסתפקים בהשתלטות על מוח׳א, אלא פועלים לבסס בה אחיזה שתאפשר להם להתמודד עם ניסיון לכבוש אותה מחדש. מערך התעלות, סוללות העפר והמחסומים שהוקם סביב העיר נועד להקשות על התקדמות כוחות תוקפים ולאפשר פיקוח על צירי הכניסה, גם ללא ריכוז גדול של כלי רכב צבאיים בשטח העירוני. בולט במיוחד המאמץ ההנדסי בדרום העיר, שבו הוקם מערך ביצורים כפול. ייתכן שהדבר משקף הערכה חות׳ית כי מכיוון זה עלולה להגיע מתקפת הנגד העיקרית. המשך עבודות הביצור בגזרה זו יהיה אפוא אחד המדדים החשובים להבנת היערכותם הצבאית.

חשיבותה של מוח׳א אינה מסתכמת בשליטה בעיר עצמה. מיקומה על ציר החוף של הים האדום, בקרבת מצר באב אל־מנדב, מעניק לאחיזה בה משמעות אסטרטגית גם כאשר שדה התעופה המקומי מושבת. התרוקנות המחנות ששימשו את

כוחות הממשלה, הקמת מערך ההגנה החדש והירידה בפעילות האזרחית מצביעות על שינוי ניכר במציאות המקומית. נראה כי הכוחות שהחזיקו בעיר בעבר פינו את מרבית מתחמיהם, בעוד החות׳ים מבססים את שליטתם באמצעות מחסומים, כוחות קרקעיים ומערך ביצורים מתרחב, מבלי שניכרת בתצלומים פריסה גדולה של אמצעים ממוכנים.

בהמשך יהיה חשוב לבחון אם עבודות התעלה וסוללות העפר הושלמו, האם הוכנסו לעיר כלי רכב צבאיים ואמצעי לחימה נוספים, ואם חל שינוי בהיקף התנועה האזרחית והצבאית. מעקב אחר נתונים אלה יסייע להעריך עד כמה התבססה האחיזה החות׳ית במוח׳א והאם ההיערכות הנוכחית נועדה להחזקה ממושכת בעיר או להתמודדות עם איום מיידי של מתקפת נגד. עם זאת, גם ממצאים אלה יצטרכו להיבחן לצד מידע נוסף על ההתפתחויות בשטח.

_____

The satellite imagery, intelligence research, analysis, assessments, and findings presented in this article were prepared by ImageSat International (ISI) and its GEOIMPACT Intelligence Team.

To the fullest extent permitted by applicable law, ISI shall not be liable for any loss or damage arising from reliance on the information presented.

All intellectual property rights in ISI's original analysis and intelligence products are reserved. Rights to underlying satellite imagery remain with their respective owners and licensors. No reproduction, redistribution, or other use is authorized except as permitted by applicable law or the relevant rights holders.

© ImageSat International (I.S.I) Ltd. All rights reserved.